

Wioleta Bakalarczyk

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego

wioleta.bakalarczyk@ip.olsztyn.pl • <https://orcid.org/0000-0003-3397-9705>

Konkurs o Nagrodę Naukową im. Wojciecha Kętrzyńskiego (1994–2023)

Competition for the Wojciech Kętrzyński Science Award (1994–2023)

Wettbewerb um den Wojciech-Kętrzyński-Wissenschaftspreis (1994–2023)

Słowa kluczowe: Wojciech Kętrzyński, Nagroda Naukowa im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Olsztyn

Keywords: Wojciech Kętrzyński, The Wojciech Kętrzyński Science Award, the Wojciech Kętrzyński Northern Institute, The Wojciech Kętrzyński Research Center, Olsztyn

Schlüsselwörter: Wojciech Kętrzyński, Wojciech Kętrzyński-Wissenschaftspreis, Wojciech Kętrzyński-Nord-Institut, Wojciech Kętrzyński-Forschungszentrum, Olsztyn [Allenstein]

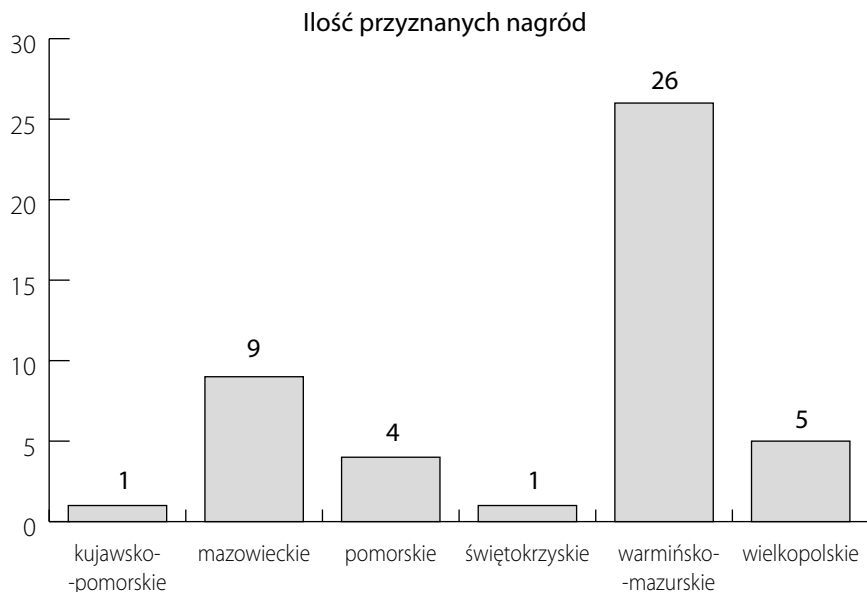
Konkurs im. Wojciecha Kętrzyńskiego na najlepszą humanistyczną pracę naukową po raz pierwszy został ogłoszony w 1994 r. W zamyśle organizatorów, czyli Towarzystwa Naukowego oraz Ośrodka Badań Naukowych (od 2019 r. Instytutu Północnego) im. Wojciecha Kętrzyńskiego było wyłonienie najciekawszego opracowania z zakresu nauk społecznych, w tym zwłaszcza historii szeroko pojętego regionu Warmii i Mazur.

Patron Konkursu był historykiem, wieloletnim dyrektorem lwowskiego Ossolineum. Urodził się jednak w mazurskim Lecu, czyli dzisiejszym Giżycku i dopiero

po latach dowiedział się o swoich polskich korzeniach narodowościowych. Odtąd niejednokrotnie dawał wyraz swojemu przywiązaniu do Mazur i polskości. Wszelkie inicjatywy związane z zachowaniem pamięci o Wojciechu Kętrzyńskim, prócz upamiętnienia jego postaci i dokonań, są zachętą dla młodych badaczy, by zajmowali się przeszłością regionu z którego pochodzą, odkrywali i poszerzali wiedzę na jego temat. Wyróżnienie w Konkursie, którego patronem jest Wojciech Kętrzyński, daje możliwości dalszego rozwoju naukowego. Był to właśnie jeden z głównych celów, jaki niemal 30 lat temu postawili przed sobą organizatorzy Konkursu.

Wspominając dorobek Wojciecha Kętrzyńskiego, warto zachęcać i inspirować słuchaczy kierunków humanistycznych, nie tylko olsztyńskich uczelni, by nie porzucali badań regionalnych i zainteresowali się przeszłością terenów, z których pochodzą. Postulat ten jest uzasadniony, gdyż większość dzisiejszych studentów historii, pisząc prace licencjackie i magisterskie, chętniej wybiera tematy poza regionalne. Badania nad gospodarką czy codziennością w wybranej epoce, prezentowane są w kontekście całego państwa, minimalizując specyfikę lokalną. Taki wybór tematów wynika z głównie dwutorowego nauczania historii, w którym kładzie się nacisk na dzieje powszechne Polski i Europy, z minimalnymi odniesieniami do historii regionalnej. I właśnie Konkurs im. Wojciecha Kętrzyńskiego organizowany przez Towarzystwo Naukowe oraz Instytut Północny w Olsztynie, w pewnym zakresie ma na celu poszerzenie zainteresowań badawczych młodych historyków o tematykę regionalną, niejednokrotnie nową, dotąd wcale niepodejmowaną. Cieszy, gdy Autorzy prac konkursowych decydują się na różnorodne tematy lokalne, z każdej epoki takie jak: meandry życia politycznego, wojskowości i działania militarne, osadnictwo, czy też literaturoznawstwo, życie muzyczne i kultura regionu. Na uwagę zasługuje fakt, że spośród osób, które otrzymały Nagrodę Główną bądź zostały w Konkursie wyróżnione, wiele nadal jest aktywna zawodowo prowadząc badania, często nawiązujące do historii Warmii i Mazur. Niektórzy utrzymują regularnie kontakty z Towarzystwem Naukowym oraz Instytutem Północnym, publikując w „Komunikatach Mazursko-Warmińskich” lub prezentując wyniki swoich najnowszych badań naukowych podczas spotkań i konferencji organizowanych w Instytucie.

Laureatami nagród i wyróżnień od pierwszej Edycji Konkursu były przede wszystkim osoby pochodzące z województwa warmińsko-mazurskiego, choć nie brakowało też wśród wyróżnionych młodych badaczy z innych rejonów kraju, zwłaszcza z województwa mazowieckiego i wielkopolskiego. Szczegółowo ilustruje to poniższe zestawienie.

Źródło: Zestawienie własne opracowane na podstawie informacji zawartych w Biuletynach Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego z lat: 1994–2018.

W poniższej tabeli zestawiono osoby, które na przestrzeni lat otrzymały Nagrodę w Konkursie im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Informacje przy nazwiskach mówiące o aktualnym statusie naukowym poszczególnych osób jednoznacznie wskazują, że laureaci nie zaniechali działalności badawczej.

Imię i nazwisko zwycięzcy	Miejsce zajęte w konkursie	Rok otrzymania nagrody	Tytuł pracy
prof. dr hab. Norbert Kasperek	I	1995	<i>Polska myśl polityczna wobec Prus Wschodnich w latach 1782–1850</i>
prof. dr hab. Andrzej Kamiński	I	1997	<i>Stany Prus Książęcych wobec rządów brandenburskich w drugiej połowie XVII wieku</i>
prof. dr hab. Grzegorz Białyński	I	1997	<i>Osadnictwo Wielkich Jezior Mazurskich od XIV do połowy XVIII wieku. Starostwo oleckie (gizyckie) i ryńskie</i>
dr hab. Sławomir Augusiewicz	II	1997	<i>Kampania hetmana Wincentego Gosiewskiego w Prusach Książęcych w październiku 1656 r.</i>

Imię i nazwisko zwycięzcy	Miejsce zajęte w konkursie	Rok otrzymania nagrody	Tytuł pracy
prof. dr hab. Grzegorz Białuński	I	1999	<i>Studia z dziejów plemion pruskich i jaćwierskich</i>
dr hab. Janusz Trupinda	II	1999	<i>Ideologia krucjatowa w kronice Piotra Dusburga</i>
dr hab. Mateusz Bogucki	III	1999	<i>Wczesnośredniowieczny skarb ozdób srebrnych z Barcikowa, pow. Mrągowo</i>
dr Magdalena Sacha	III	1999	<i>Topos Mazur jako raju utraconego w literaturze niemieckiej Prus Wschodnich</i>
dr hab. Joanna Szydłowska	I	2001	<i>Obraz Warmii i Mazur w reportażu polskim 1945–1980. O tożsamości bohaterów, miejsc i zdarzeń</i>
prof. dr hab. Alina Naruszewicz- Duchlińska	II	2001	<i>Mieszkańcy komornictwa lidzbarskiego (1500–1772)</i>
mgr Artur Lipka	III	2001	<i>Wielokulturowe tradycje Ostródy</i>
dr hab. Wiesław Nowosad	III	2001	<i>Archiwa szlachty Prus Królewskich</i>
dr Marta Gwiaździska- Goraj	I	2003	<i>Przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego w okresie transformacji ustrojowej (1998–2000)</i>
mgr Renata Sobieraj	II	2003	<i>Heidnische Alteruemer des Prussenlandes in der koenigsberger Zeitschriften XVIII Jahrhunderts</i>
mgr Paweł Błażewicz	III	2003	<i>Inkunabuły dobromiejskie i ich czytelnicy.</i>
dr Izabela Bogdan	III	2003	<i>Niemiecka pieśń polifoniczna w XVI-wiecznym Królewcu</i>
dr Mariusz Smoliński	I	2005	<i>Jan Chrystian Schmidt – rzeźbiarz warmiński XVIII wieku</i>
dr Dariusz Sikorski	I	2007	<i>Instytucje władzy u Prusów w średniowieczu.</i>
dr Anna Juga- Szymańska	I	2008	<i>Szpile z okresu wpływów rzymskich z Pojezierza Mazurskiego na tle znalezisk ze wschodnich pobrzeży Bałtyku</i>

Imię i nazwisko zwycięzcy	Miejsce zajęte w konkursie	Rok otrzymania nagrody	Tytuł pracy
mgr Emilia Nazaruk	II	2008	<i>Konstrukcje sentencjonalne w „Panu Podstolim” Ignacego Krasickiego</i>
dr Izabela Bogdan	I	2012	<i>Ceremonie ślubne i renesansowa muzyka weselna w Królewcu w latach 1585-1645</i>
dr Alicja Dobrosielska	I	2014	<i>Opór-opportunizm-współpraca. Prusowie wobec Zakonu Krzyżackiego w dobie podboju</i>
dr Katarzyna Danielewska	I	2017	<i>Zwyczaje i obyczaje mieszkańców Mazur przedstawione w polskiej i niemieckojęzycznej literaturze od XIX do połowy XX wieku</i>
dr Aleksandra Paprot-Wielopolska	I miejsce	2020	<i>Żuławy i Powiśle. Kreowanie tożsamości lokalnych i regionalnych po 1989 roku</i>

Źródło: Tabela własna opracowana na podstawie informacji zawartych w Biuletynach Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego z lat: 1994–2018.

W kolejnym zestawieniu przedstawiono osoby, które otrzymały Wyróżnienie w Konkursie im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

Imię i nazwisko	Rok, w którym otrzymano wyróżnienie	Tytuł pracy
dr Jerzy Marek Łapo	1995	<i>Porównawcze studium morfologiczne naczyń ceramicznych grupy warmińsko-mazurskiej kultury łużyckiej i grupy zachodnio-mazurskiej kultury kurhanów zachodnio-bałtyckich</i>
prof. dr hab. Jacek Wijaczka	1995	<i>Prusy Książęce a Polska, Litwa i Inflanty w połowie XVI wieku. Działalność dyplomatyczna Asverusa von Brandta w latach 1544–1558</i>
mgr Małgorzata Kaczmarek	1999	<i>Parafialne cmentarze w powiecie olsztyńskim</i>
mgr Jolanta Kuliś	1999	<i>Gustaw Gizewiusz. Życie i dzieło (1810–1848)</i>
mgr Aleksandra Żurawska	1999	<i>Cmentarzysko płaskie grupy zachodniopomorskiej kultury kurhanów zachodniobałtyckich</i>
mgr Andrzej Frankowski	2001	<i>Elita władzy starego miasta Braniewa w XVII i XVIII wieku</i>

Imię i nazwisko	Rok, w którym otrzymano wyróżnienie	Tytuł pracy
mgr Agnieszka Gorazda-Halińska	2001	<i>Osada wielokulturowa (schyłek brązu, średniowiecze w Cerkiewniku, woj. Olsztyńskie)</i>
dr Jerzy Kiełbik	2001	<i>Ustawa krajowa biskupa Adama Stanisława Grabowskiego z 1 lipca 1766 r.</i>
dr Dariusz Sikorski	2001	<i>Przywilej kruszwicki. Studium z wczesnych dziejów zakonu niemieckiego w Prusach</i>
dr Agnieszka Wrońska	2001	<i>Nazwiska mieszkańców Barczewa i okolic w XVII wieku</i>
dr hab. Arkadiusz Wagner	2003	<i>Figuralna snycerka oltarzowa Krzysztofa Perwangerera na Warmii</i>
prof. dr hab. Tomasz Zarycki	2003	<i>Region jako kontekst zachowań politycznych</i>
dr hab. Izabela Lewandowska	2003	<i>Historyczna świadomość regionalna młodzieży Warmii i Mazur</i>
dr hab. Wojciech Modzelewski	2005	<i>Polityczne uwarunkowania współpracy na pograniczu polsko-rosyjskim</i>
dr hab. Arkadiusz Wagner	2006	<i>Warsztat rzeźbiarski Christiana Bernarda Schmidta (1734-1784) na Warmii</i>
dr hab. Anna Korzeniewska-Lasota	2006	<i>Życie społeczne i religijne Ukraińców na Warmii i Mazurach w latach 1947-1970</i>
dr Wojciech Wójcik	2006	<i>Polska myśl polityczna wobec Prus Wschodnich w okresie II wojny światowej</i>
mgr Katarzyna Samsel	2006	<i>Cmentarze ewangelicko-augsburskie w Szczytnie. Próba monografii historyczno-przyrodniczej</i>
mgr Krystian Soliński	2006	<i>Harcerska Organizacja Podziemna „Iskra” w świetle akt procesowych Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie</i>
mgr Karol Kamiński	2014	<i>Głos znad Pregoty. Analiza miesięcznika polonijnego z Kaliningradu</i>
dr Sławomir Wadył	2014	<i>Wczesnośredniowieczna ceramika naczyniowa a kształtowanie się pogranicza słowiańsko-bałtyjskiego</i>
mgr Magdalena Pasewicz-Rybacka	2018	<i>Dzieje Kolei Nadzalewowej (do 1945 roku)</i>

Źródło: Tabela własna opracowana na podstawie informacji zawartych w Biuletynach Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego z lat: 1994–2018.

Analiza informacji dotyczących poszczególnych edycji Konkursu o Nagrodę im. Wojciecha Kętrzyńskiego pozwala stwierdzić, że spośród 46 osób nagrodzonych i wyróżnionych, aż 28 nie zerwała łączności z nauką, na dodatek nadal zajmując się historią, głównie regionu. Podkreślić też należy, że większość nagrodzonych prac zostało opublikowanych w formie książki, ewentualnie ich fragmenty zostały zamieszczone w czasopismach naukowych, głównie w „Komunikatach Mazursko-Warmińskich”. Z jednej strony poszerzyło to i spopularyzowało wiedzę na temat historii regionu, natomiast z drugiej przyczyniło się do pewnej rozpoznawalności laureatów w środowisku historyków, dawało im pewną przepustkę do dalszych działań. Większość laureatów Konkursu znalazło zatrudnienie w instytucjach umożliwiających wszechstronny rozwój naukowy. Organizacja Konkursu o zasięgu ogólnopolskim dotyczącego wiedzy na temat Warmii i Mazur, jest ważnym wydarzeniem dla młodych badaczy, który zechcą wziąć w nim udział, ale też ma znaczenie dla miasta i promocji regionu.

Regulamin i laureaci konkursu. Do tej pory odbyło się dwanaście Edycji Konkursu. Wśród głównych założeń regulaminowych należy wymienić następujące:

- Kandydat nie może mieć więcej niż 35 lat;
- Praca powinna dotyczyć tematyki związanej z obszarem dawnych ziem pruskich, ze szczególnym uwzględnieniem Warmii, Mazur i Powiśla;
- Zgłaszać można prace doktoranckie i magisterskie o objętości co najmniej pięciu arkuszy wydawniczych;
- Zgłoszenia przyjmowane są od kandydatów indywidualnych lub od towarzystw naukowych, instytutów i katedr humanistycznych uczelni wyższych w Polsce (wymagane są dwie recenzje);
- Główna nagroda to 5000 złotych oraz druk pracy w postaci książki.

Pełny Regulamin Nagrody Naukowej im. Wojciecha Kętrzyńskiego: <http://ip.olsztyn.pl/2019/09/09/nagroda-im-wojciecha-ketrzynskiego-xii-edycja/> (dostęp: 5 V 2023 r.).